

ISMERETLEN ÉS RITKA NÉVSZÓKÉPZŐK A MARI ÉS A PERMI NYELVEKBEN

*A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának
1933. december 21-i felolvasó ülésén tartott előadás*

I.

Egy ismeretlen deverbális névszóképző a mari nyelvben

BUDENZ Cseremisiz tanulmányaiban a *mo*, *me* (*mö*) nomen acti deverbális képző példái között szerepel a *tarlema oksa* 'bér (bérelő pénz), tehát *-ma* alakban, amely, mint maga Budenz megjegyzi, csak a bibliafordításokban fordul elő (NyK. III, 430). BUDENZ nagyon helyesen tette, hogy ezt a képzőt a *-mo*, *-me* (*-mö*) képzővel együtt tárgyalta, s egynek is vette ezzel, mert a *-ma* alak csak pontatlan írása a bibliafordítónak a legtöbb mari nyelvjárásban redukált hangon végződő, eredetibb *-mə*, *-mə* alak helyett. Ezt kétségtelenné teszi az is, hogy a finnugor nyelvészektől (GENETZ, POROKKA, RAMSTEDT, WICHMANN) följegyzett szövegekben és szótárakban a képző *-ma* alakjára egyetlen adat sem fordul elő.

A mari nyelvben azonban mégis van egy *-ma* képző, amely, véleményem szerint, semmiképpen sem lehet a *-mə*, *-mə* képző változata. A képző ragtalan alakban elég ritkán fordul elő, inkább ragos alakban van rá példa. Mivel a finnugor tárgyú művekben ez a képző még nem került tárgyalásra, azért a hitelesség kedvéért több példát is közlök előfordulásukra.

R a g t a l a n a l a k : B *pəštəmə βe'r* (= *pəštəme βe'r*) 'az a hely, ahová tettem valamit', UJ *pəštəmə βe'ste u'ke* 'nincs azon a helyen, ahová tettem v. tették'; JT *ko-ktən lü'lna ma-skam peš, βa'ra ka-jen on'pžəšna l ü · m a βe'rške, ma-ska u'ko, ala-γəš ka-jen* 'ketten nagyon lőttünk egy medvére, aztán a lövés helyére mentünk megnézni (tkp. menve néztünk), a medve nincs [ott], valahova elment'; JT *l ü · m a βe'ryə'tsən ka-jik ala-γəš mi'ken βo·zo; kə'tsa-ləm, kə'tsə-ləm, šə[m] mü* 'lövés helyéről a madár valahová repült (tkp. ment), s [ott] esett le; kerestem, kerestem, [de] nem találtam'.

N é v r a g o k k a l : a) a b l a t i v u s z -, illetve e l a t i v u s z r a g g a l : B *pū ru m ä · γ ə t š kuržun* 'favágás közben (tkp. favágásból) elszaladt'; *u m a l m ä · γ ə t š tö'sten kinè-ləm* 'az alvásból fölugrottam (tkp. ugorva fölkeltem)'; *j ü m ä · γ ə t š le-ktən kuržo* 'ivás közben kiszaladt' (tkp. kimenve

szaladt); CK CÜ *pū rum à·γātš*, CK *koral m à·γātš*, CK CÜ *tü-ret m à·γātš kájšš* 'favágás, szántás, aratás közben elment'; CK *kotš-m à·γātš le-ktən gá·jšš* 'evés közben kiment'; CK *kotš m à·γātš*, Č *kot m à·γātš kor·γōž γo'ldšš mo·daš*, 'joldas-šamātš tō-lən o l o t tā' pajtasai jöttek és evés közben kiszaladt játszani'; CK *kol k o t š o m à·γātš*, Č *s o l o m à·γātš*, *šoyá šoyalm à·γātš kaje-n* 'halászás (tkp. halfogás), kaszálás, szántás közben elment'; ČN *ájü m à·γātš tšə n lè-ktən gajà* (ara-ka-m *ájü-n šəndža-t*, tōžē *tšə n lè-ktən gajà*) 'ivás közben kiment (pálinkázva ülnek, onnan kimegy)'; JT *kot s m à·γātš tšə n*, 'ájü m à·γātš tšə n ma-re lü·dšn *da k o r y o ž γo-lten v. γo-ltšš*' az ember megijedt és evés közben, ivás közben elszaladt'; *šə n p z ə m à·γātš*, *tņ ret m à·γātš*, *šu·do s o l o m à·γātš k o r y o ž o n* 'ülés, aratás, kaszálás közben elszaladt'; *m a l ə m à·γātš k o r y o ž o n*, *tōrsten kšənlən* 'alvás közben elszaladt, fölugrott (tkp. ugorva fölkelt)'; *k u x m à·γātš k o r y o ž γo-lten*. 'djeŋ ayu-ren kuima·šeš' 'közösülés közben elszaladt; egy ember rajta kapta k. közben'; *l ü m à·γātš tšə n* (= *lümə-γātšə n*) *lū·dam* 'a lövéstől félek'.

b) *inesszivuszraggal*: B M *pəštə m a št [e] uke* 'nincs ott, ahova tették'; B *u m a l m a š t e*, *k o t š m a š t e* 'alvás, evés közben'; B *o n d ž ə m a š t e sa·j je·ŋ*, *o x l ə m a š t e p a l e* 'látásra jó ember, beszédjén látszik meg, (hogyan milyen)'; B *ü·dņrβlāk ul m a š t e t u l u k βā-təm kō·n a l e š* (*ul m a š ə š t e* helyett) 'wenn es ein Mädchen gibt, wer nimmt dann eine Witwe' (WICHMANN: Volksdichtung und Volksbräuche der Tsche-remissen 468); M *o n d ž ə m a š t e sa·j d e·ŋ*, *šəngē tšə n älā mo·yanə dər?* 'látásra szép (jó) ember, hátulról vajon milyen?' UP *o n d ž a l m a š t ə sa·j je·ŋ* 'ránézésre jó ember'; *k u t ə r m a š t ə je·ŋ p a l l ə*, *š i d ə ž ə m*, *s a x ž ə m p a l l e t* 'beszéd közben ismerszik meg az ember, haragos-e, jó-e (tkp. haragos [vagy] jó voltát ismered meg)'; UJ *š i n d ž a o n d ž a l m a š t ə ž a k s a j ə n k o j e š* 'szeme nézésére is jó [ember]nek látszik'; *k u t r m a š t ə ž a k s a j ə n k o j e š* (*s a j ə n k u t r a*, *βesela·jə·ŋ*) 'beszédjében is jó embernek látszik (szépen beszél, vidám ember)'; *ü·dər š i n d ž ə m a š t ə ž a k s a j ə n k o j e š* 'a leány ültében is szépnek látszik'; *š t ə m a š t ə ž a t s a j ə n š t e n k o š t e š*, *o k p u d ə r t ə l a t ə l a m* 'munkáját is jól végzi (tkp. tevékenységében jól dolgozva jár), nem töri el az edényeket'; CÜ *o n d ž ə m a š t e sa·j* 'ránézésre szép'; *ə š t ə m a š t e sa·j* 'munkájában jó'; *o l ə m a š t e sa·j*, *ə š k e d e š ə ž l a n o s a l* 'beszédjében jó [ember, de] a maga családjához rossz', CK Č *t i d [e] ə m n e o n d ž ə m a š t e sa·j e*, *a š o p ų š a š a r t a m ž [e] u k e* 'ez a ló szemre (tkp. nézésre) jó, de nem sokat ér (tkp. tehetsége nincs)'; *t i d e a j ə n o n d ž ə m a š t e sa·j*, *k a t š e p i ž e š* (šoləštəš) 'ez az ember ránézésre jó [ember, de] a keze ragad (lop)'; JT *a j e ŋ o n p z a l m a š t e p a l e*, *š ə n p z a γ a t s* 'az ember nézésében ismerszik meg, a szeméből'; *a j e ŋ o x l ə m a š t e p a l e*, *o i γ a t s* 'az ember beszéd közben ismerszik meg, a szavából'; *m ə n ə n l ü m a . š t e m ə n k o . d o m k u t š ə m*, *tņ dņ lan βere·štə n o r y ə l* 'mikor meglöttem azt, amire céloztam, nem került meg'; JU (WICHMANN 86)

djəmzla:n šo ly ≈ ma·štə 'vor dem Gott stehend'; (ibid. 89) *kà n ə ma·štə* 'beim Ruhem'; (ibid. 89) *tà·tsə kè·tsən ʔlə ma·štə* 'im Leben des heutigen Tages'; (98) *ku·ðə·βi·tsəštə ko š ma·štə p r ≈ ma·štə le a ma·štə* 'wenn es [zu Hause] im Hof wandert, [in den Hofstall] hinein- und hinausgeht'; (110 : 11) *sà·kojə tor ya i ma·štə oltà·lède o·k ertə* 'bei jedem Geschäft wird geprellt'; (111 : 17) *erte·n ka i ma·štə ʔle· tso dra·štə ko š ma·štə* 'wenn man (an einem einzelnen Baum) vorbeigeht oder im Walde wandert'; (123 : 115) *ü ð m a·štə p r·r·tsə βezdè· βoze·š* 'zur Saatzeit fällt überall Samen hin'.

c) illativuszraggal: U (WICHMANN 159) *mari·-βà:tə pò·səš t ü r e d m a·š k ə ko š ka·š la š ka·m naŋga j a· ulma·š* 'eine Tscheremissenfrau brachte zur Mahlzeit Nudelsuppe auf das Erntefeld (tkp. ahol arattak);' JU (WICHMANN 117 : 44) *kai·k ko·m n o ka i ma·š k ə k ə p š ə·l o ertə· ka·j a* 'wohin die Wildgans geht, dahin geht (auch) immer der Holzhäher'.

d) Véleményem szerint a következő *-maš* végű igenevek is eredetileg illativuszok voltak, tehát alakjuk *-maškə* volt, s a végük lekopott (vö. K *kì·ðəškə*, U *kì·ðəškə* és K *kì·ðəš*, U *kì·ðəš* [kit 'kéz'], K *lə·məškə*, U *lù·məškə* és K *lə·məš*, U *lù·məš* [K *ləm*, U *lum* 'hó']); WICHMANN : Tscheremissche Texte 113) : U (WICHMANN 53) *šü·ryð·m u š ma·š šim pəštə·t* 'sie legen in den Waschnapf eine Silbermünze'; C (WICHMANN 20 : 137) *β ò ž ə l m a·š pu·re·t* 'du wirst dich schämen müssen' (vö. M *β ò ž ə l m a·š k i pu·re·t* ua. uo. 25 : 182); C (61) *ko·lšə poye·n opt ə ma·š to·lšə jəŋ·šəməš* 'die zur Einbettung des Toten in den Sarg angekommenen Leute'; C (145 : 131) *a·t·šə·žə š o t š m a·š e·ryžəš mià* 'an den Geburtsort seines Vaters kommt der Sohn'.

e) birtokos személyraggal: U (WICHMANN 302) *t š i a l m a š t·a t š o y a l m a š t·a t ka·r m ə ž la·j posto la·j ulmà·žə* (oder : *ulmaš*), *ü kt a l m a š t·a t pu·k ə š a l m a š t·a t ü la·j mü la·j ulma·š* 'ihr Anzug und ihr Schuhzeug waren aus Fliegentuch (eig. Scharlachtuch), ihr Essen und ihr Getränk war Butter und Honig'; U (WICHMANN 42, 402) *kunda·š tenge· ulma·ž ə* 'acht Rubel waren es wohl [bloss].

Utólag átnézve WICHMANN szövegeit, ezekben is megtaláltam a szóban forgó képzőt ragos alakokban, azonban ő nem foglalkozott egyetlen dolgotatában sem vele, s így a képző eredetéről sem nyilatkozott.

A *-ma* képzőnek némi köze mégis van a *-mə*, *-mə* participiumképzőhöz, annyiban, hogy szerintem haplológia útján keletkezett a *-maš* képzőből, amely a *-mə*, *-mə* képző és az *-aš*, *-əš* képző összetétele, mint a *-šaš*, *-šəš* a jelen idejű melléknévi igenév *-šə*, *-šə* képzőjének ugyanezzel a képzővel való alakulata (vö. BEKE: Cseremisiz Nyelvtan 150 és 138). A kiindulás nyilván az inesszivuszi és illativuszi alakokból történt, amelyek ragjának kezdőhangja *-š*. A *-maš* képzős alakokban tehát ez a két eset eredetileg így hängzott : **-maššəš*, **-maššəš*, ezekből keletkeztek azután haplológia útján a *-maštə*, *-maškə* összevont alakok. Mármost a nyelvérzék a *-štə*, *-škə* végzetet érezte az inesszivusz és az illativusz ragjának, s elvonta belőlük a *-ma* képzőt.

Hasonló összevonás történt a (WICHMANN) B *mōŋgo*, U *mōŋgō*, C *meŋgō* stb. 'után' névutóval a *-mā*, *-mā* igenévképzővel kapcsolatban. Pl. B (WICHMANN 469) *lūīmō·ŋgo* 'nachdem ich ihn geschossen habe' (ebből: *lūīmō mōŋgo*); (470) *užmōŋgo* (< *užm* ∘ *mō·ŋgo*) 'nachdem ich sie gesehen habe'; U (34) *nū·nān dūmō·ŋgō* 'nachdem sie getrunken haben' (de: U *dūktēm mōŋgō* 'nachdem er zu trinken gegeben hat' 42); (162) *je·š kaiīmō·ngō* 'wenn die Angehörigen fortgegangen waren'; (36) *i·māš·šā:mā tššēm kitškēmō·ŋgō* 'nachdem die Pferde vorgespannt sind'; (38) *dūn kotšmōŋgō* 'nachdem getrunken und gegessen ist'; C (62) *šām kē·tššā ertāme·ŋgō* 'nach Verlauf von sieben Tagen'; (61) *kapkā·γātš lekme·ŋgō* 'durch das Tor [auf die Strasse] gekommen'; (62) *ko·lšām tojme·ŋgō* 'nachdem der Verstorbene begraben ist'.

Ez a jelenség *š* és *ž* végű főneveknél is előfordul, pl.: B U *pō·māš*: 'kebel' U (WICHMANN 48) *pō·māš·kā* 'kebelbe', (48) *pōmāšte·t*, B (463) *pōmāšte·t* 'kebledben'; B U *punda·š* 'fenék': U (139) *punda·štā*, B (460) *pundašte* 'fenéken'; U *kor·māž* 'marok': (141) *kor·māš·kā* 'marokba'.

Az ilyen összevonásokra más esetekben van példa. Ilyen némely nyelvjárásban a P B BJ *ārbeže*, M *urbeže*, MK *urbe·žā*, B Jp UJ CŰ *ārbeže*, JT *ārbe·ze*, CK *ārbeže*, JO *ārβē·žā*, V *ārβē·zā*, K *ārβē·zā*, UP *erβē·žā* 'gyermek, fiatal, legény' szó többesszámú alakja: UJ *ārβē·šāmātš*, JO *ārβē·šāmats*.

Még érdekesebb a B M UJ CŰ CK Č *olmo*, JT *o·lmo*, UP *o·lmā*, V *o·lm* ∘, JO *ō·lmŋ* 'hely', PB BJ B Jp M MK 'pad' (is) egybe olvadása a P B M *nāmalne*, *nāmalke*, *nāmalā·n*, *nāma·ltš(ān)*, MK *nāma·lnā*, *nāma·lkā*, *nāmalā·n*, *nāma·ltš(ān)*, UJ *jāmalne*, *jāmake*, *jāmalā·n*, *jāmā·tš(ān)*, UP *imā·lnā*, *imā·kā*, *imā·n*, *imā·tšān*, CŰ *dūmalne*, *dūmak*, *dūmalā·n*, *dūma·tš*, JT *nāma·lne*, *nāma·lke*, *nāma·lan*, *nāma·ltsān*, JO *nŋmā·lnā*, *nŋmā·kā*, *nŋmā·lān*, *nŋmā·ltsān*, CK *lūβalne*, *lūβake*, *lūβa·tš*, K *lβā·lnā*, *lβā·lān*, *lβā·ke*, *lβē·ts(ān)* 'alatt, alá, alól' névutóval: P *olimalne*, *olimalā·n*, *olimalke*, *olima·ltšān*, UP *ōlāma·lnā*, *ōlāmalā·n*, *ōlāmā·kā*, *ōlāma·tš*, USj *ōlāma·lnā*, *ōlāma·kā*, *ōlāmā·tšān*, UJ CŰ *ōlāmalne*, CŰ *ōlāmalā·n*, *ōlāma·k*, UJ *ōlāmake*, *ōlāmā·tšān*, C (WICHMANN 150) *ōlāma·lnā* v. *olūmq·lnā*, JT *ōlāmā·lne*, *ōlāma·lke*, *ōlāma·lts(ān)*, MK *olnāma·lnā*, *olnāmalā·n*, *olnāma·lkā*, *olnāma·ltšān*, CK *ollūβalne*, *ollūβalā·n*, *ollūβa tš*, de UP *ōlāma·l imal·nā*, *o. imā·kā*, *o. imā·tš*, UJ *ōlāma·l jāmalne*, *o. jāmake*, *o. jāmā·tšān* 'pad alatt, pad alá, pad alól'.

Különösen érdekes az UP és az UJ adat, amelyekben már a főnév egybeolvadt a névutó alapszavával, s utána megint ki van téve a névutó teljesen.

A mari *-ma* képző tehát elvonás következtében keletkezett a *-maš* képző inesszivusz- és illativusragos alakjaiból.

Az elvonás vagy kikövetkeztetés érdekes jelenségére SIMONYI hívta föl a figyelmet a magyar nyelvtudományi irodalomban Elvonás (Elemző szóalkotás) című munkájával (NyF. XI.), bár egyes esetekben már azelőtt is volt szó róla. A finnugor nyelvek hasonló jelenségére vonatkozó irodalmat

nem ismerem, nem tudom, foglalkoztak-e vele. A mari nyelvből a következő példákat idézhetem: P B M UP UJ CK *sala-m* > JT *sa-la*, JO V K *šä-lä* 'üdvözet' < kazáni-tatár *salam* ua. Rendesen ebben a kifejezésben fordul elő: *salä-mäm kolte-m* 'üdvözetet küldök'. A nyugati nyelvjárásokban a nyelvérzék szerint az *-m* tárgyrag volt kétszer kitéve, ezért a tulajdonképpeni tárgyragot elhagyták, s a szó végének *-m*-jét érezvén ragnak, alapszóul az *-m*-telen alakot következtették ki.

P B BJ Bjp ČN *šö-lkän*, M *sö-lškän*, MM *sö-lkän*, MK *šä-lkän*, CÜ Č *šö-lškän* > JT *šö-läk* 'hüvös' < csuv. (PAASONEN) Bg. Szp. *šulyšn*, (ZOLOTNYICKIJ) *solgyym*, *solgyn* ua., kazáni-tatár *salkyn*. E szerint az MK alak tatár jövevényszó, a többi nyelvjárásból való adat viszont csuvas eredetű. A JT nyelvjárásbeli alak *-n*-jét, úgy látszik, a nyelvérzék módhatározó ragnak vette az ilyen mondatokban: *ta-tse ke-tse šö-lkän šö-lyä* 'ma hüvös az idő (tkp. ma hüvösen áll a nap)', s így következtették ki az *-n*-telen alakot. Továbbképezve más nyelvjárásban is az *-n*-telen alakhoz járult a képző: UJ *šö-lška-n*, KŠ *šä-lškan* 'hüvös', CÜ CK *šö-lškeme-š*, K *šälške-meš* 'hüvösödik, hüvösre fordul [az idő]'.

BJp *sürät*, (PAASONEN—SIRO Osttscher. Wb.) *sürät*, M *sörät*, MK *šöle-t*, B CÜ *süre-t*, BJ CK *süre-t*, UJ *šüle-t*, JT *šņ-ret* > USj *süre* 'kép' < kazáni-tatár *sürät* 'Abbildung, Bild, Porträt'. Az USj nyelvjárásban a szóvégi *-t*-t a nyelvérzék nyilván 2. személyű birtokragnak vette, azért hagyta el.

Mind a három adat jövevényszó, s ez megerősíti azt a megállapítást, hogy a jövevényszók használatában nincs meg a nyelvérzéknek a szokott biztosságérzete, s az ilyen szók könnyen ki vannak téve ingadozásoknak (l. Nyr. LVII, 115).

Érdeemes volna a többi rokonyelvben is nyomozni, van-e bennük is példa az ilyen szóelvonásra.

II.

A komi *-in*, *-in* deverbális névszóképző

WICHMANN—UOTILA Syrjänischer Wortschatz c. szótárában szerepel a következő szó: V VU S L I U P *kožin* 'Geschenke der Braut an die Verwandten des Bräutigams (Kleidungsstücke)' (V S L U P), 'Hochzeitgeschenk' (I), 'Geschenk' (V VU P) és az udmurt MU J *kužim*, G *kužim*, (MUNKÁCSI) K *kužëm*, S *kužim* 'Geschenk, Gabe' szóval egyezteteti. Megfelelője PAASONEN (Beitr. 168) szerint a mordvin E (REG.) *kažnä*, (PAAS.) *kažne*, M (AHLQV.) *kašnä*, (PAAS.) *kažňë* 'Geschenk, Gabe'. A mordvinban megvan igei alapszava is: E (WIED.) *kazems* 'geben, schenken, begaben, belohnen', (REG.) *kažan* 'ajándékozni', PAAS. *kažems* 'schenken, beschenken', M (AHLQV.) *kašan*, (PAAS.) *kažems* id.

WICHMANN (FUF. XIV, 87) elfogadja PAASONEN egyeztetését, s szerinte a komi *kožin* és az udmurt *kužim* stb. szintén deverbális névszó, mint a mordvin E *kažne*, M *kažně*, bár a permi nyelvekben az alapige nem mutatható ki. A *kožin* végzete szerinte azonos a komi *tojin* 'Mörserkeule' szóval, s lehetségesnek tartja, hogy a komi *-in* képző a mordvin E *-ne*, M *-ně* deverbális névszóképző megfelelője. Nehézséget okoz az udmurt szó végső *-m* eleme, s szerinte eredetileg ez is *-n*-ből fejlődhetett, csak a többi *-m* képzős származékszók hatása alatt változott az *-n*-*m*-re, vagy már eredetileg is a deverbális *-m* névszóképző járult az alapszóhoz, amely azonban nincs a komi nyelvben kimutatva. A *tojin* szót BUBRICH is említi Грамматика литературного коми языка c. művében (66. l.), de ő már rámutat arra, hogy a szó eredeti alakja *tojin*, tehát a képző eredetileg veláris *-in* volt, s megvan alapszava is: *tojnĭ*. A szó WICHMANN—UOTILA szótára szerint így hangzik: V S L I U *tojin*, V *tojin*, P *tojn-n* 'Mörserkeule', s a következő ige származéka: V L I *tojnĭ*, U *tojnĭs* 'zerstossen, stampfen, zerstampfen; stossen, schieben' ~ udm. (WICHM.) *tujĭnĭ*, (MUNKÁCSI) *tuj-* zúz, tör, szétkalapál; zermalmen, zerstossen, zerhauen', *tujon* 'mozsártörő; Mörserkeule, Stössel', K *tujĭskon*, *tujĭskon-gĕr* 'kendertörő, óriási famozsár; riesiger Holzmörser zum Hanfbrechen' (*gĕr* ua.).

Ez az *-in* deverbális névszóképző nagyon ritka, s csak néhány szóban fordul elő még. Ezek a következők:

S *keltĭn* 'kleine Zugnetz' (vö. V *kevtĭm* id.,; S L *keltĭnĭ*, V *kevtĭnĭ*, U *kevtĭnĭs* 'mit dem Zugnetz fischen' (S V); 'aus der Suppe die besten Bissen herausfischen' L U); 'die Sahne abnehmen, abrahmen' (U) ~ udm. (MUNK.) *kalton* 'kerítő háló, vonó háló; Zugnetz; kalt-'a kerítő hálóval halászni; mit dem Zugnetz fischen', (WICHM.) *kaltĭnĭ*. A *keltĭn* és *kevtĭm* adat is példa arra, hogy ugyanazon jelentésű származékszó egyaránt felveheti az *-in* és *-im* képzőt, s ez bizonyíték arra, hogy a komi *kožin* és az udm. *kužim* ugyanazon alapszó két különböző képzővel alkotott származéka. A komi *kožin* képzője is eredetileg *in* volt, s csak a képző előtt levő palatális mássalhangzó változtatta palatálissá az eredetileg veláris magánhangzót az *-in* képzőben, mint a komi *tojin* szóban, melynek a képzőjében a nyelvjárások többségében palatális magánhangzó van, csupán a V nyelvjárásban maradt meg az eredeti veláris hanggal *tojin*.

U *lebĭn* 'Gabel' (vö. L *lebed* id., alapszavuk: I *lebĭnĭ*, V *leb-*, U *lebĭnĭs*, P *vebĭnĭ* 'fliegen' I V U); 'an die Oberfläche des Wassers kommen, auftauchen' (z. B. Holz)' (P); 'aufgehen (Teig)' (P) ~ udm. (BUBRICH) *lobon* 'лёт, полёт', alapszava (WICHM.) *lobnĭ*, (MUNKÁCSI) *lob-* 'repül, lebeg; fliegen, schweben'. Ebben az esetben is ugyanazon jelentésű szó a két nyelvjárásban más-más képzővel alakult.

V S I U *šerdĭn* 'Kornschwinge, Kornworfel (aus Birkenrinde)' (V S U), '(?) Mulde' (I) (alapszava: I *ňan šerdĭnĭ*, U *ňan šerdĭnĭs* 'Getreide durchsieben'

(I), Getreide schwingen, worfeln' (U) (vö. P *šerdja-n* 'Schwinge', alapszava : V S L P *šerdjini* 'schwingen, worfeln (Getreide)' ~ udm. (BUBRICH) *'uopəou*, alapszava : (MUNKÁCSI) S *šorž-*, G *šorž-* 1. 'vagdalni (apró részekre ; etw. in kleine Stücke) zerschneiden, zerhauen', G *kenir šoržilini* 'tarhonyát aprózni', S *nañ šoržini* 'kenyeret vagdalni'; — 2. 'szelelni, tisztítani gabonát, darát a szeméttől olyképpen, hogy kis magasságból apránként hullatják vmely edénybe v. azzal, hogy egy tálban többszörösen föl-föl rázogatják ; Getreide od. Grütze schwingen, würfeln, durch Herabschütten od. Schütteln reinigen'; (WICHM.) *šoržiskini*.

Talán idetartozik a következő eszköznév is, melynek igei alapszavát éppúgy nem tudjuk kimutatni a komi nyelvből, mint a *kožin* szóét, de mordvin megfelelője kétségkívül deverbális névszó. Ez az eszköznév : V S L I U P *ežin* 'Meissel', melynek pontos udmurt megfelelője (MUNKÁCSI) M K *ožon*, S *ožon*, M K *ožonal-*, S *ožonal-* 'vés ; meisseln'.

A *kožin* szó kivételével, amelynek udmurt megfelelője különben is más képzővel alakult, valamennyi *-in* képzős komi származékszónak az udmurtban *-on* képzős szó felel meg. Az udmurt *-on* képzőnek pedig szabályszerű komi megfelelője *-an*. Különben is a tulajdonképpeni képző csak az *-n*, az előtte álló magánhangzó nem jelentős elem. Ebből nyilvánvalóan következik a komi *-in* és *-an*, valamint az udmurt *-on* képző azonossága.

Amint a komi *-an* képzőnek az udmurtban *-on* a megfelelője, ugyanígy a komi *-as* deverbális névszóképzőnek is az udmurtban *-os* felel meg. Ennek ellenére a komi *-as* is váltakozhatik *-is*-szal, sőt *-es*-szal is. Pl. :

S UM *votas* 'Menge von Beeren u. a., die gesammelt od. gepflückt worden ist' (S) ; 'Beere' (UM) ~ I *vojis*, V *vojes* 'Beere', (V auch) 'Beerenfrucht' (vö. V S L *votni*, I *votni*, U *votnis* 'pflücken' (S L I U), udm. (WICHM.) G *viťini* : *tutiñi viťini* 'stellen und sammeln'.

S *vuzas* : *vuzas, abu?* 'verkäuflich oder nicht?' *taję meam vuzas* 'ich habe die zum Verkauf' ~ V U *vuzes* 'zu verkaufende Ware', (U auch : 'Handel') ; V *vuzes, abu*, U *vuzes ali abu?* 'verkäuflich oder nicht?' (vö. V *vuz-vot* 'Steuer Abgabe', S *Peč vuzalni*, L *vuzalni*, V *vuzavni*, U *vuzavniš*, P *vuzavni*, I *vuzoni* 'verkaufen', udm. (MUNKÁCSI) *vuzäs* 'áru, eladni való holmi ; Waare zum Verkaufen', (WICHM.) G J U *vuz* 'Waare ; Handel' (G U), G *vuzani*, M J *vuzani* (*vuzal*)- 'verkaufen'.

V *tsipäs* : *pes-ts.* ~ S L *tsipeš, pes-ts.* 'Holzstoss' (vö. L *tsipni* 'werfen, niederwerfen').

Más esetekben is váltakozik az *-i-* az *-e-*vel. Pl. :

V S L U *viris* ~ I *vures* (< **vures*) 'Naht', (I auch) 'Saum' (vö. V S L I P *urni*, U *urnis* 'nähen', udm. (WICHM.) MU *viris* 'Naht', G *virini*, MU *virini* 'nähen', (MUNKÁCSI) K *virēs* 'varrás, varrat ; Naht'; mari (WICHM.) B *urɣ-š*, M *urɣ-š*, U C *urɣš*, JU *šrɣšš*, J *oɣ o š*, K *šrɣšš* id. : B *urɣ-m*, M U C *urɣ-m*, JU *šrɣ-m*, I *oɣ-m*, K *šrɣ-m* 'nähen'.

V S L I U *keđis* 'Same ~ P *keđęs* id. (vö. V S L P *keđni*, I *keđni*, U *keđnis* 'säen, besäen', udm. (WICHM. G *kidis*, J *kidis*, (MUNKÁCSI) K *kidęs* 'vetőmag; Samen, Saatkorn': (WICHM.) G *kizini*, M *kizni*, J MU *kizni*, (MUNKÁCSI) G K *kiz-*, S *kiz-*, M J *kiz-* 'vet (gabonát); säen'.

Mindezek után nem lehet kétséges, hogy a komi *-in* (> *-in*) deverbális névszóképző csupán hangváltozata a szabályos *-an* képzőnek.